

Nurmijärven kunnan talousarvio 2026 ja taloussuunnitelma 2027-2028

Kunnanhallitus 20.10.2025

627/02.02.00/2025

Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi).

Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Tasapainon arvioinnissa huomioidaan tarvittaessa taseeseen edellisiltä tilikausilta muodostuneet ylijäämät. Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan edellyttämät määrärahat ja tuloarviot ja siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa tulee olla käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Talousarvio 2026 ja taloussuunnitelma 2027–2028 on valmisteltu kunnanhallituksen 16.6.2025 § 119 päättämän talousarviokehyksen pohjalta. Kehyksessä on huomioitu kestävän kasvun NUUKA-ohjelman toimenpiteet niiltä osin, kuin se on ollut mahdollista.

Kunnanhallitus on kehyksessä päättänyt talousarviovalmistelulle seuraavat lähtökohdat:

1. Kunnan omassa palvelutuotannossa menojen kasvua hillitään kestävän kasvun NUUKA-ohjelman mukaisilla toimenpiteillä sekä pidättäytymällä palveluiden laajentamisesta ja palvelutason parantamisesta. Käyttötalouden budjetoinnin lähtökohtana on ollut vuoden 2025 talousarvio ja vuoden 2025 talousarvioon tehdyt muutokset, sekä keskeiset toiminnalliset muutokset, joita vuoden 2025 talousarvio ja ennuste eivät sisällä.
2. Bruttoinvestoinnit vuonna 2026 ovat enintään 51,4 milj. euroa (sis. liikelaitokset).
3. Kunnallisveroprosenttiin ei esitetä muutoksia vuodelle 2026. Kiinteistöveroprosenttien oletetaan kehyksessä säilyvän kuluvan vuoden tasossa. Kunnallisverotulojen osalta kuva tarkentuu vielä syksyn aikana, kun vuoden 2024 valmistuvasta verotuksesta saadaan ensimmäiset ennakkotiedot.

Kunnan toimialat ja liikelaitokset ovat valmistelleet talousarvioehdotuksensa kunnanhallituksen antaman kehyksen mukaisesti syyskuun aikana.

Kunnanjohtajan talousarvioesityksessä käyttötalouden taso vuodelle 2026 alittaa kunnanhallituksen antaman kehyksen 0,5 milj. eurolla. Alitus selittyy työllisyysalueen maksuosuuden ennakoitua pienemmällä kasvulla ja Vesi-liikelaitoksen tuottoarvioiden täsmentymisellä. Myös tulorahoituksen osalta arviot ovat tarkentuneet. Verotulojen kokonaisuus on heikentynyt 2,3 milj. euroa kehykseen nähden, josta 2,2 milj. euroa tulee kunnallisverosta. Heikentynyttä arviota selittää palkkasumman ennakoitua heikompi kasvu heikon työllisyystilanteen takia. Heikentyneiden ennusteiden syventämästä tilikauden alijäämästä ja riittämättömästä investointien omarahoitusosuudesta johtuen kunnanjohtajan talousarvioesityksessä esitetään 0,40 %-yksikön korotusta kunnallisveroon, joka lisää verotuloja arviolta 4,9 milj. euroa sekä rakentamattoman rakennuspaikan kiinteistöveron 1,70 %-yksikön korotuksella, jonka arvioidaan lisäävän verotuloja 0,15 milj. eurolla. Valtionosuusrahoitus on puolestaan parantunut 0,8 milj. euroa, joka selittyy laskennallisten kustannusten päivitettyillä yksikköhinnoilla ja indeksikorotuksella. Bruttoinvestointitaso on 3,4 milj. euroa kehystä pienempi, joka yhdessä

tulorahoituksen vahvistumisen kanssa pienentää kunnan lainanottotarvetta ja korkomenoja verrattuna siihen, että veronkorotusta ei tehtäisi. Taloussuunnitelma 2026–2028 on kuntalain mukaisesti ylijäämäinen, joskin suunnitelmavuosien kustannuskehitykseen liittyy huomattavia epävarmuuksia. Ilman veronkorotusta taloussuunnitelma jäisi noin 3,7 milj. euroa alijäämäiseksi.

Nurmijärven kunnan taloudelliset lähtökohdat kaudelle 2026–2028

Kunnan taloudelliset lähtökohdat suunnitelmakaudelle 2026-2028 eivät ole isossa kuvassa muuttuneet merkittävästi. Sote-uudistuksen myötä kunnan käyttötalouden nettomenot ja tulorahoitus ovat puolittuneet, mutta suhteellinen velkaantuneisuus kasvanut huomattavasti vanhojen vastuiden säilyttyä. Kunnan taseessa on tällä hetkellä puskurina kumulatiivista ylijäämää 68,4 milj. euroa, joka tuo hieman iskunkestävyyttä taloudellisesti heikkojen vuosien varalle. Kunnan tulevien vuosien velkaantuminen on edelleen isoin yksittäinen kunnan taloutta haastava tekijä. Oman haasteensa on tuonut Suomen nihkeä talouskasvu, joka vaikuttaa verotulojen kertymään negatiivisesti ja kasvattaa työllisyydenhoidon kustannuksia.

Kunnassa on tehty pitkäjänteistä työtä kestävän talouden eteen ja kesällä 2023 päätettiin kestävän kasvun NUUKA-ohjelman päivityksestä. Vuoden 2026 päätteeksi nähdään, kuinka hyvin ohjelman toimenpiteissä on onnistuttu. Työssä tehdyn mallinnuksen mukaisesti näyttäisi siltä, että kunnan talous tulisi kääntymään alijäämäiseksi kuluva vuosikymmenen loppua kohden suurista investoinneista ja käyttötalouden kustannusten kasvusta johtuen. Alijäämäkehityksen kääntäminen ja investointien tulorahoituksen kasvattaminen vaatii käyttötalouden sopeutuksien lisäksi tulorahoituksen lisäystä rinnalleen, mutta vielä tätäkin tärkeämpää on sitoutuminen yhteisiin tavoitteisiin ja tarvittavien toimenpiteiden tekeminen, mikäli toimintaympäristöstä nousevat asiat uhkaavat heikentää kunnan taloutta entisestään.

Kunnan käyttötalousmenot ovat kohonneet aiempina vuosina noudattaen yleistä kuntatalouden kehityssuuntaa, mutta nopeasti nousseen inflaation, heikossa kunnossa olevien tilojen ja yleissitovien palkankorotusten myötä kustannustaso on kasvanut huomattavankin nopeasti. TE-palvelujen siirto kunnille uhkaa myös osaltaan lisätä kustannuksia ja lisää kuntien roolia suhdannevaihteluiden vaikutusten kantamisesta. TE-palvelujen kustannusten ja rahoituksen tasoon liittyy myös suuria epävarmuuksia.

Menojen kasvun vastapainoksi tulorahoitus on edellisinä vuosina kehittynyt suotuisasti, varsinkin verotulojen osalta. Ansiotulojen kasvu ja kiinteistöjen jälleenhankinta-arvojen korotus ovat kasvattaneet verotulojen kertymää, mutta samalla suhdanteen heikentyminen tuo epävarmuutta tulevien vuosien ennusteisiin. Nykyennusteiden valossa varsinkin kunnallisveron kehitys näyttää tyy vaimeana. Valtionosuuksien kehittymisen ympärillä on tällä hetkellä isoja epävarmuustekijöitä, jotka kumpuavat julkisen talouden tasapainotusvaateista ja mahdollisesta valtionosuusjärjestelmän uudistamisesta. Positiivisesti kehittynyt tulorahoitus ei kuitenkaan ole riittänyt muutamaa poikkeusvuotta lukuun ottamatta rahoittamaan investointeja, ja investointien tulorahoitus-% on tavanomaisesti jäänyt selvästi tavoitteellisen 70-120 %:n alle.

Nurmijärven palvelutuotannon menopaineiden ennustetaan pitkällä aikavälillä säilyvän nykytasossa koko kunnan tasolla. Vuosien välille mahtuu kuitenkin kasvavan kaupunkiseudun kehyskunnalle tyypillistä isoakin sykäysmäistä palvelutarpeiden kysynnän vaihtelua, johon kunnan tulee pystyä varautumaan. Palvelutarpeiden kysynnän painotukset vaihtelevat kuitenkin kunnan sisällä ja kysyntä seuraa erityisesti uusien asuinalueiden rakentamisen mukana. Tällä hetkellä ja tulevina vuosina väestönkasvu ja palvelutarpeiden paikallista kysyntää ylläpitävät erityisesti uudet pientalovaltaiset alueet Klaukkalassa (Vanha-Klaukka ja Jokimetsä), Kirkokylällä (Heinoja) sekä Rajamäellä (Kylänpää ja Uusiniitty). Pitkällä aikavälillä lasten ja nuorten laskennallisen lukumäärän ennustetaan kuitenkin pysyvän vakaana.

Kunnan keskeisenä haasteena on löytää sopeutuskeinoja palvelutarpeiden tasapainottamiseen, kun varsinaisesti minkään ikäryhmän palvelutarpeet eivät oleellisesti laske siten, että palvelutuotantoa voitaisiin merkittävästi supistaa. Sopeutuskeinoja haastaa myös muutokset palvelutarpeissa, jotka eivät enää seuraa lasten laskennallisen määrän kehitystä. Toisin sanoen, vaikka lasten määrä ei tietyllä alueella kasvaisi tai kasvu on vähäistä, voi palveluiden paikallinen kysyntä kasvaa lasten määrää enemmän. Palvelutarvetta kasvattavat päivähoitoon osallistumisen asteen kasvu, alle 3-vuotiaiden päivähoitoon osallistumisen korkea osuus sekä myös tuentatarpeiden muutokset niin varhaiskasvatuksessa kuin opetuksessa. Vaihtoehtona lähinnä onkin tehostaa palvelutuotantoa huolehtien tilakapasiteetin järkevästä käytöstä kunnan eri alueilla siten, että palveluiden tarjonta saataisiin kohtaamaan paremmin palveluiden kysyntää ja toimintaa pystyttäisiin järjestämään toiminnan näkökulmasta riittävän kokoisissa yksiköissä.

Vaikka kunnan taloustilanne on isossa kuvassa haastava ja vaatii valtavasti työtä kehityssuunnan kääntämiseksi, ei luvassa ole pelkkiä palveluita kurjistavia leikkauksia ja synkkyyttä. Kunta investoi peruspalveluihinsa kuluvan vuosikymmenen loppuun mennessä yli 200 milj. eurolla ja huolehtii samalla elinvoiman kehittämisestä viemällä keskeisiä infra-, kaava- ja kehityshankkeita eteenpäin. Kunnalla on loistavan sijaintinsa vuoksi monia luontaisia vahvuustekijöitä.

Talousarvion 2026 ja taloussuunnitelman 2026–2028 perustelut

Palvelutuotannon nettomenot ovat vuonna 2026 127,2 milj. euroa, joka on noin 17,8 milj. euroa enemmän vuoden 2024 tilinpäätökseen verrattuna ja 4,7 milj. euroa enemmän vuoden 2025 uusimpaan ennusteeseen. Nettomenojen kasvuun vaikuttaa erityisesti henkilöstökulujen nousu kunta-alan palkkaratkaisun vuoksi ja TE-palveluiden siirtyminen kuntien vastuulle vuoden 2025 alusta. Keväällä 2025 saavutettu kolmevuotinen palkkasopimus kasvattaa kuntatalouden kustannuksia selvästi. Vuonna 2025 työvoimakustannukset nousevat sopimuskorotusten vuoksi noin 2,8 prosenttia, vuonna 2026 3,2 prosenttia ja vuonna 2027 nousu kiihtyy 3,9 prosenttiin. Kunta-alan palkankorotukset koostuvat perusratkaisun lisäksi palkkausjärjestelmien kehittämisohjelmasta, mikä nostaa alan palkankorotukset yleistä linjaa suuremmaksi.

Henkilöstökulujen ja TE-palveluiden kustannusten lisäksi palvelutuotannon menoja kunnan toimialoilla nostavat kuluvaan talousarvioon nähden muun muassa varhaiskasvatuksen palvelusetelimenojen kasvu ja väistötilojen kustannusten kasvu ja vähentävät koulukuljetusmenojen pienentyminen ja rakennusten purkukustannusten väheneminen. Toimintatuottoja pienentää muun muassa rakennuslupamaksutuottojen pienentyminen ja maanmyyntien tuottoarvion pienentyminen sekä toimintatuottoja kasvattavat mm. maankäyttökorvauksien kasvu, Vesi -liikelaitoksen yksittäinen liittymismaksuerä ja vesimaksutuottojen korotus.

Kuntaliiton viimeisimmän ennusteen pohjalta kunnan vuoden 2026 verotuloja arvioidaan kertyvän 2,3 milj. euroa vähemmän kuin talousarviokehityksen laadinnan yhteydessä arvioitiin, kun ei huomioida veronkorotuksen vaikutusta. Verotuloennusteen pohjalle päivitettiin myös tuore väestöennuste, jossa väestönkasvu on edellistä ennustetta maltillisempaa. Tämä osaltaan myös heikentää arvioitua verotulokertymää. Verotuloja arvioidaan kertyvän vuonna 2026 yhteensä 121,4 milj. euroa, joka on noin 10,0 milj. euroa enemmän kuluvaan vuoden tilinpäätösennusteeseen nähden. Verotuloja arvioidaan kertyvän vuonna 2027 125,7 milj. euroa ja vuonna 2028 131,4 milj. euroa.

Valtionosuuksia arvioidaan kertyvän vuonna 2026 33,3 milj. euroa, joka on 0,1 milj. euroa enemmän vuoden 2025 uusimpaan tilinpäätösennusteeseen nähden. Suunnitelmavuosien valtionosuuksien tasot ovat vielä tässä kohtaa arvioita etenkin, kun kuntien rahoituksen ja valtionosuusjärjestelmän kokonaisuus uudistetaan vastaamaan kuntien uutta roolia ja sote-uudistuksen voimaantulon sekä TE-uudistuksen jälkeistä tilannetta. Tarkoituksena oli, että uusi

lainsäädäntö olisi tullut voimaan vuoden 2026 alusta, mutta lykkäyspäätöksen seurauksena voimaantulo on aikaisintaan vuoden 2027 alusta.

Verotulojen, valtionosuuksien ja rahoitustulojen ja –menojen jälkeen vuoden 2026 vuosikatteen muodostuu 26,7 milj. euroa. Vuosikate asettuu vuonna 2027 41,1 ja vuonna 2028 31,7 milj. euroon. Suunnitelmavuosille 2027-2028 kunnan ennustetaan saavan 21,5 milj. euron edestä maanmyyntituloja, joita selittää muun muassa Sudentullin yritysalueen arvioitu valmistuminen.

Merkittävien investointien myötä poistotason arvioidaan nousevan 27,4 milj. eurosta 32,0 milj. euroon aikavälillä 2026–2028. Pitkällä aikavälillä kunnan tulee huolehtia vuosikatteen riittävästä vahvuudesta poistojen kasvaessa, että talous säilyisi tasapainossa myös tuloslaskelmatasolla (ns. kirjanpidollinen tasapaino).

Taloussuunnitelmassa kunnan bruttoinvestointitaso vuonna 2026 on 48,0 milj. euroa, vuonna 2027 52,7 milj. euroa ja vuonna 2028 73,2 milj. euroa. Rahoitusosuuksia investointeihin ei ole arvioitu taloussuunnitelmakausille.

Arvioitu nettolainakannan muutos vuonna 2026 on veronkorotus huomioiden +18,3 milj. euroa, jolloin kunnan lainakanta asettuisi yhteensä noin 218,5 milj. euroon. Suurista investoinneista ja kunnan heikentyneestä taloustilanteesta johtuen velkaantuminen lähivuosina tulee kiihtymään merkittävästi ilman toimenpiteitä. Vuoden 2026 investointitaso on tulevia vuosia huomattavasti matalammalla tasolla, mutta toiminnan ja investointien rahavirta on kuitenkin 19,8 milj. euroa negatiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran negatiivisuus indikoi painetta lainakannan kasvattamiseen tai veroprosentin korottamiseen. Suunnitelmavuosina 2027 ja 2028 investointitaso kasvaa merkittävästi, johtaen edelleen huomattavaan velkaantumiseen. Vuoden 2028 lopussa kunnan lainakannan ennakoidaan asettuvan 266,5 milj. euroon.

Liitteenä talousarvio 2026 ja taloussuunnitelma 2026–2028.

Esittelijä

Kunnanjohtaja

Esitys

Kunnanhallitus päättää:

1. hyväksyä osaltaan vuoden 2026 talousarvion ja taloussuunnitelman 2026-2028 ja esittää sen edelleen valtuustolle hyväksyttäväksi kohdassa 2 esitetty lisäys huomioiden,
2. todeta 2026 talousarvion ja taloussuunnitelman 2026-2028 investointiosan osalta, että Nurmijärven Veden Kirkonkylän jätevedenpuhdistamon yhteydessä toteutettavaksi suunniteltua toimitilainvestointia (hallinto- yms. tilat) koskeva päätös vaatii tarkemman selvityksen vaihtoehtoisista kustannuksista ja toteutuslaajuudesta, ja esittää edelleen valtuustolle, että siitä tulee tehdä kokonaan uusi erillispäätös hallintosäännön mukaisesti, jonka yhteydessä hankkeen kokonaiskustannusarvio päivitetään,
3. vahvistaa tilivelvolliset viranhaltijat vuodelle 2026 sekä sitovuus- ja täytäntöönpano-ohjeet talousarviokirjan mukaisesti ja esittää nämä edelleen valtuustolle hyväksyttäväksi sekä
4. valtuuttaa talousjohtajan tekemään mahdolliset tekniset korjaukset talousarviokirjaan.

Valmistelija

talousjohtaja Erno Kontio, [erno.kontio\(at\)nurmijarvi.fi](mailto:erno.kontio(at)nurmijarvi.fi)

taloussuunnittelupäällikkö Maiju Paaso, [maiju.paaso\(at\)nurmijarvi.fi](mailto:maiju.paaso(at)nurmijarvi.fi)

hallintojohtaja Katja Vuorinen, katja.vuorinen(at)nurmijarvi.fi
sivistysjohtaja Tiina Hirvonen, tiina.hirvonen(at)nurmijarvi.fi
tekninen johtaja Juha Oksanen, juha.oksanen(at)nurmijarvi.fi

Päätös